

A feladatlapot az „induló osztályoknál” (hat- és nyolcosztályos gimnáziumoknál 5., 7.; 9.) vagy felső tagozatba lépéskor ajánlom. A szöveg feldolgozása lehetőséget nyújt arra, hogy megbeszéljük a gyerekekkel a megszólításokat, akár iskolai szokásokat.

Ismétlésre is alkalmas, hiszen a nyelvtan, etika és technika tananyagában egyaránt szerepelt már ez az anyagrész, és nem lehet elégszer ismételni.

Az óra menetében megemlíthető többek között:

- az általános kulturált viselkedés kérdése;
- a kommunikációs helyzetek felismerése, értelmezése;
- a kommunikációs kapcsolatfelvétel módjai, eszközei;
- a hierarchia fogalma, megjelenése a diákok környezetében (család, iskola...)
- lehetőséget nyújt a kulturált véleménynyilvánításra.

Cél:

- Gyakorolni az udvarias, társadalmilag elfogadott kapcsolattartást.
- Megkülönböztetni játékos formában a helyes és helytelen megszólítást, kapcsolattartást.
- Fejleszteni a kreativitást, szociális készségeket és önreflexiót.

Tegeződöm én magával?

Nyelvünk egyik érdekessége, hogy különbséget tesz a tegeződés (per^{tu}) és a magázódás között, ami a társadalmi viszonyoknak, kapcsolatoknak, tiszteletnek a jele. A tegeződés akkor természetes, ha valaki fiatal, hozzánk hasonló korú, ha barátunk vagy családtagunk az illető.

A magázódás ezzel szemben egy udvariasabb, távolságtartóbb forma. Leggyakrabban tanárokkal, idősebb felnőttekkel vagy olyan emberekkel használjuk, akiket nem ismerünk közletről. Ilyenkor a „te” helyett „ön”-t mondunk, és a megszólítás, a kérdések is másképp hangzanak: „*Meg tudná mondani, hol van a tanári szoba?*” vagy „*Tanár úr, ön tartja az órát?*”.

Nemrég még az „ön” távolságtartóbb, „fölfelé szólítás” volt; a „maga” az udvariasabb, azonos szinten állók megszólítása, ma inkább „lefelé szólítás”. Hölgyeket soha ne „*magázzunk!*”! Manapság – talán a hangzás miatt – az „ön” az udvariasabb, ajánlatos forma.

A tegeződés lehetőségét nem a fiatalabb fél dönti el. Az azonos neműeknél a tegeződésre való áttérést mindig az idősebb vagy a magasabb rangú személy ajánlja fel, illetve egyenrangúak és azonos korúak esetén a nő a férfinak. Tanárt, edzőt vagy orvost tehát nem lehet csak úgy letegezni –

ez illetlenség lenne. Ha valaki felajánlja a pertut, azt illik elfogadni és megköszönni. Durva sértés az ajánlat után is magázódni. A tegeződés egy életre szól, bármi történik is, ezt vállalni kell. A nagyon idős emberek engedély nélkül tegezhetnek.

Általános iskolában a tanárok tegezik a diákokat, azonban középiskolában már előfordul a magázás is, ami jelzi azt, hogy a tanár „felnőttként” kezeli a tanulót. Az egyetemen aztán már elvárt a magázódás. Ma is élő kifejezés a „csendőrpertu”, ami az engedély nélküli, viszonzatlan tegezés megnevezése, ami a hatalom érzékeltetésére szolgált.

Ha valaki nem biztos a tegeződés-magázódás használatában, maradjon az utóbbinál, így nem tévedhet.

(oktatási célra átalakított szöveg)

Források:

Balázs Zsuzsanna: Futótűzként terjed a tegeződés, végleg kikophat a magázódás a nagyvárosi nyelvhasználatból

<https://qubit.hu/2018/04/09/futotuzkent-terjed-a-tegezodes-vegleg-kikophat-a-magazodas-a-nagyvarosi-nyelvhasznalatbol> (megtekintés: 2025. 06.05.)

Domonkosi Ágnes: Megszólítások és beszédpartnerre utaló elemek nyelvhasználatunkban
A DEBRECENI EGYETEM MAGYAR NYELVTUDOMÁNYI
INTÉZETÉNEK KIADVÁNYAI 79. szám 2002

Dömötör Adrienn: *Tegezés/nemtegezés, köszönés, megszólítás a családban*
<http://nyelvor.c3.hu/period/1293/129304.pdf> (megtekintés: 2025. 06.05.)

Gedényi Zsuzsanna: *Zsuzsi néni illemkönyve*, Tinta Könyvkiadó, Bp., 2003

Görög Ibolya: *Mindennapi maceráink*, Athenaeum Kiadó, Bp., 2000

Görög Ibolya: *Protokoll az életem*, Athenaeum Kiadótól, Bp., 2014

Hossó Nikoletta: *Mindent az illemről*, (<https://stadiummagazin.hu/mindent-az-illemrol/>)
(megtekintés: 2025. 06.11.)

Kibédi Varga Katalin: *A jómodor ajtókat nyit* Etikett Iskola sorozat

Kibédi Varga Katalin: *A jómodor nem ciki* Etikett Iskola sorozat

Veszelszki Ágnes: *Illemkalauz*, Libri Kiadó, Bp. 2021

<https://www.e-etikett.hu/5-kerdes-a-tegezodesrol/> (megtekintés: 2025. 06.07.)

<https://e-nyelvmagazin.hu/2019/09/10/archaikus-es-leertekelo-tegezes/> (megtekintés: 2025. 06.11.)

<https://etikettiskola.hu/blog/tegezzunk-vagy-magazodjunk/> (megtekintés: 2025. 06.07.)

<https://tudasbazis.sulinet.hu>

<https://m.nyest.hu/hirek/tegezhetem-ont-a-magazas-tortenete> (megtekintés: 2025. 06.08.)

Olvasd el a szöveget, majd oldd meg a feladatokat!

1. Feleletválasztós kérdések (karikázd be a helyes választ!)

Mit fejezhet ki a tegeződés?

a) távolságtartást

b) udvariasságot

c) közvetlenséget

d) feszültséget

Kik között természetes a tegeződés?

a) tanár és diák között

b) diákok és szüleik között

c) barátok és osztálytársak között

d) idősebb ismeretlen felnőttek között

Ki döntheti el, hogy két ember áttér-e tegeződésre?

a) Mindig a fiatalabb fél.

b) Mindig a diák.

c) Az idősebb vagy rangban magasabb személy.

d) A beszélgetés hallgatója.

2. Írd a szöveg alapján a mondat mellé, hogy igaz (I) vagy hamis (H) az állítás!

A magázódás mindig udvariasság.

H

Tanárt csak akkor tegezheted, ha ő kifejezetten megengedi.

I

„A „Szia, hogy van?” típusú mondatok helyesek, mert barátságosak.

H

A magázódás jelezheti a tiszteletet.

I

Középiskolában Magyarországon mindig tegeznek a tanárok a diákokat.

H

3. Egészítsd ki a szöveget!

A **magázódás** udvariasabb, távolságtartóbb forma, amit főleg **idősebbekkel** és **tanárokkal / idegenekkel** használunk. A **tegeződés** közvetlenebb, és természetes például **barátok** és **családtagok / osztálytársak** között. Ha nem tudjuk, mit használjunk, inkább a **magázódás** a biztonságosabb választás.

TEGEZZÜNK VAGY MAGÁZZUNK?

A feladat:

A diákokat párokba vagy 3–4 fős csoportokba osztjuk. Minden csapat húz egy szituációs kártyát, amin egy helyzet szerepel. A diákok 2–3 perc alatt átgondolják és elpróbálják a jelenetet úgy, hogy közben helyesen alkalmazzák a tegeződést vagy magázódást – attól függően, mit kíván a helyzet.

Szituációs kártyák:

1. Egy tanuló időpontot kér az igazgatótól, konzultáció lehetősége érdekli.
(Milyen hangnemben zajlik a beszélgetés? Hogyan köszön? Hogyan érdeklődik?)
2. Egy diák bemegy az iskolatitkárhoz igazolásért.
(Milyen megszólítást használ? Hogyan kér udvariasan?)
3. A diák kérdezni szeretne valamit az iskola portásától.
(Hogyan kezdi a mondanóját? Milyen formában kérdez?)
4. Két barát találkozik a buszmegállóban, és beszélgetnek.
(Hogyan köszönnek? Hogyan kezdik el a beszélgetést? Milyen stílusban beszélgetnek?)
5. Egy tanuló először beszél egy új osztálytárssal.
Két diák most találkozik először az iskolában. Bemutatkoznak, beszélgetnek.
(Hogyan kezdik a beszélgetést? Használják-e magázódást?)
6. Egy tanuló először beszél egy új tanárral.
7. Egy felnőtt idegen megszólít egy fiatalat az utcán: eltévedt, segítséget kér.
(Ki hogyan beszél? Tegeződés vagy magázódás?)
8. Egy 16 éves diák a 12 éves testvérével vitatkozik otthon.
(Milyen stílusban beszélnek? Milyen, ha magázódnak?)
9. Egy felnőtt vásárló segítséget kér egy diáktól a boltban.
(Ki hogyan beszél? Tegeződés vagy magázódás?)
10. Két idegen felnőtt beszélget egy hivatalban.
(Hogyan köszönnek? Magázódnak? Hogyan kezdik a beszélgetést?)
11. Egy tanár felajánlja egy végzős diáknak a tegeződést.
(Hogyan reagál a diák? Miben változik a hangnem?)
12. Egy diák bekopog a tanári ajtaján, és kihívhatja az osztályfőnökét.
(Hogyan kopog? Hogyan köszön? Hogyan fogalmazza meg a kérését?)
13. Egy diák orvoshoz megy, mert előzőleg elfelejtették felírni neki, milyen vény nélküli szert vásároljon a gyógyszertárba. A rendelőben az asszisztensnő és a doktor van jelen.
(Hogyan köszön? Hogyan fogalmazza meg a kérését?)

14. Egy diák bement egy kisboltba, és segítséget kér az eladótól.
(Hogyan szólítja meg? Udvariasan kér?)
15. Egy diák részt vesz egy közös projekten másik iskola tanulóival.
(Hogyan beszélnek egymással először? Kialakul-e tegeződés?)
16. Egy tanár megkéri a diákot, hogy maradjon óra után.
(Milyen hangnemben szól hozzá? Tegez vagy magáz?)
17. Egy diák nem érti, hol találja a keresett könyvet, és a könyvtárhoz fordul.
(Hogy szól hozzá? Mi történik, ha véletlenül letegezi?)

Az előadás után mindenképpen beszéljék meg a következőket:

Milyen érzés volt tegezni valakit, akit a valóságban nem szoktál?

Nehéz volt-e magázódnival? Miért?

Miért fontos, hogy odafigyeljünk ezekre a különbségekre?

Milyen következménye lehet annak, ha valakit „véletlenül” letegezzük?

Kiegészítő javaslat:

A csoportok a jelenet végén válaszolják meg röviden:

Miért tegeztek/magáztak?

Jó választás volt-e? Miért?